

obč. zák.), že pro tuto novou zápůjčku mají platiti ustanovení úvěrní listiny ze dne 15. dubna 1913, a nemá významu, že žalobkyně v době ujednání nové zápůjčky byla již příslušnicí bavorskou, provdávši se za cizozemce. Jest tedy i pro novou zápůjčku rozhodnou původní úvěrní listina ze dne 15. dubna 1913, z níž nižší soudy správně usoudily, že platebním místem i pro novou zápůjčku byla pokladna banky A. v Praze a že toto místo jest pokládati za splniště smlouvy a že podle něho řídí se i měna, ve které jest plniti (§ 905 obč. zák.). Jest správným i jejich závěr, že žalovaná musí svůj závazek, znějící původně na koruny rak. uh., platiti v korunách československých v poměru 1:1 ve smyslu §u 6 zákona ze dne 10. dubna 1919, čís. 187 sb. z. a n. Že by byla dovolatelka měla v den měnové rozluky t. j. dne 26. února 1919 řádné bydliště své ve Vídni, nebylo ani dodatečným šetřením zjištěno.

Čís. 4599.

Poskytnutí záruky bance na dobu, co bude určitá osoba vedoucím ředitelem banky. Jde tu o rozvazovací vyminku, jež nestala se nemravnou ani tím, že banka byla nucena onu třetí osobu pro poklesky propustiti.

Vyminka připojená ku smlouvě, jež stala se napotom nedovolenou (nemravnou) má v zápětí neplatnost původně platné smlouvy, k níž byla připojena.

Činí n e m o ž n é vyminky rozvazovací smlouvu neplatnou?

(Rozh. ze dne 27. ledna 1925, Rv I 1649/24.)

Žalobce dal žalované bance záruční prohlášení za firmu M. pod podmínkou, dokud žalovaná banka bude míti ve svých službách jako vedoucího ředitele Aloise N-a. Když žalovaná banka Aloise N-a ze svých služeb propustila, domáhal se na ní žalobce vrácení záručního prohlášení. Žalobě bylo vyhověno s o u d y v š e c h t ř í s t o l i c, N e j v y š š í m s o u d e m mimo jiné z těchto

d ů v o d ů:

Žalovaná, která v první a druhé stolici trvala na tom, že žalobcova záruka nebyla nikterak omezena, v dovolacím řízení opouští toto stanovisko. Přiznává, že žalobce převzal záruku s tím, že záruční závazek má platiti jen tehdy, když se akce k zachování firmy M. skutečně podaří a jen dotud, dokud Alois N. bude vedoucím ředitelem žalované banky, a že ona přistoupila na tyto výhrady. S hlediska čís. 4 §u 503 c. ř. s. však především vytýká, že byla nesprávně posouzena její námitka, že ujednaná podmínka žalobcovy záruky — dokud N. zůstane v jejích službách — stala se průběhem doby nemravnou, tím byla zmařena, a v důsledku toho trvá žalobcova záruka dále bez tohoto omezení. Tu nutno především opravití tvrzení žalované, že stanovená podmínka byla z m a ř e n a tím, že žalovaná byla nucena, propustiti Aloise N-a, ježto prý jí způsobil milionové škody a dopustil se vůči ní trestných skutků, pro které jest v trestním vyšetřování. Šlo-li skutečně o podmínku, jak žalo-

vaná tvrdí, nebyla podmínka z m a ř e n a, nýbrž byla naopak s p l n ě n a; — zmařeno bylo splněním podmínky právo, které bylo učiněno závislým na podmínce. Lze připustiti, že vlastní přednes žalobce a to, co udali slyšení svědkové, zejména Dr. Josef M. a Alois N., nasvědčuje tomu, že sporné vedlejší ustanovení není pouhým doložením času, nýbrž má ráz podmínky neb alespoň doložení času, spojeného s podmínkou. Vždyť nebylo jisto, zda a kdy se dostaví okamžik, jímž se měla končiti žalobcova záruka, zda totiž vůbec, po popřípadě kdy z a t r v á n í z á r u č n í h o p o m ě r u Alois N. přestane býti vedoucím ředitelem žalované banky (*dies incertus an, incertus quando*). V takovém případě jest s doložením času nakládati jako s podmínkou (§ 704, 897 obč. zák.). Nelze pochybovati, že by šlo o podmínku r o z v a z o v a c í, totiž o podmínku, jejímž splněním mělo podmíněné právo zaniknouti. Bylo by ji vyjádřiti tak, že záruka, převzatá žalobcem, zanikne, přestane-li Alois N. býti vedoucím ředitelem žalované banky. Než, i když dovolací soud takto přistupuje k stanovisku žalované, že jde o podmínku, a to o podmínku rozvazovací, nemění to ničeho na věci, neboť především nelze souhlasiti se žalovanou, že šlo o podmínku nedovolenou, pokud se týče nemravnou. Že podmínka původně nemravnou nebyla, žalovaná připouští, ale tvrdí, že se později stala nemravnou, leč neprávem. Při posuzování dovolenosti (mravnosti) a nedovolenosti (nemravnosti) podmínky nerozhoduje ovšem povaha podmiňující skutečnosti, nýbrž povaha podmíněného jednání. V tomto případě dlužno tedy se tázati, zda se smluvní ustanovení, že záruka, převzatá žalobcem, zanikne, přestane-li Alois N. býti vedoucím ředitelem žalované banky, stalo nemravným, když žalovaná, jak tvrdí, byla nucena propustiti Aloisa N-a ze svých služeb proto, že jí způsobil milonové škody a dopustil se vůči ní trestných skutků, pro které jest v trestním vyšetřování; — pokud se týče, jak žalovaná upravuje a formuluje otázku, zda o y se přičilo dobrým mravům, kdyby žalobce trval na zániku záruky přes to, že žalovaná byla z uvedených důvodů nucena, propustiti N-a ze svých služeb, — po případě kdyby ona byla nucena podržeti N-a ve svých službách, aby si zachovala žalobcovu záruku. Odpověď na tyto otázky nemůže vyznít jinak, než z á p o r n ě. Nižší soudy zjistily, že žalobce dal záruku z pouhé ochoty, ze známosti s Aloisem N-em, po velkém zdráhání a přemlouvání se strany N-ovy; — že převzal záruku jen s omezením, uvedeným v dopisech ze dne 26. listopadu a 2. prosince 1922; — že žalovaná přijala nabízenou záruku za těchto podmínek, ač předseda jejího revidujícího výboru, prohlédnuv listiny, prohlásil, že za tohoto stavu věci záruka nemá žádné ceny, a ač žalovaná byla také vládním komisařem upozorněna na bezecnost záruky za podmínek, uvedených v oněch dopisech. Žalovaná musila si býti vědoma toho, že za trvání záruky může z důvodu jakéhokoliv nastati případ, že N. přestane býti jejím vedoucím ředitelem a že tím dle úmluvy záruka zanikne. Takovým důvodem mohly býti nejen okolnosti mimo osobu N-ovu, nýbrž i skutečnosti, vyskytnuvší se v jeho osobě (dobrovolný výstup N-a; úmrtí jeho; — trvalá nezpůsobilost k práci; zejména též jednání, činící ho nehodným důvěry, atd.). Se všemi těmi možnostmi musila žalovaná počítati. Rozhodla-li se přes to, že přijme nabízenou záruku žalobcovu za výhrad a omezení, jím výslovně vymíněných, uči-

nila tak na nebezpečí, že nastane některá z uvedených možností a tím záruka zanikne. A když se bez přičinění žalobce skutečně tak stalo, nemůže žalovaná tvrditi, že se splnění podmínky a tím nastalé zmaření podmíněného práva přičí dobrým mravům, aniž, že by bylo nemravným, kdyby žalovaný trval na důsledcích ujednané podmínky. Naopak lze vším právem tvrditi, že by hrubě porušovalo právní řád a pocit slušnosti i mravnosti, kdyby žalobce, jenž za souhlasu žalované dobrovolně přijal záruku jen za přesně určených, naprosto bezvadných předpokladů, měl na dále ručiti přes to, že tyto předpoklady bez jeho přičinění odpadly a žalovaná s touto možností musila počítati. Případná výhrada v mysli žalované (*reservatio mentalis*) neměla by samozřejmě vůči žalobci právního významu. Ale lze jíti o krok dále a pohlížeti na věc se stanoviska žalované, že stanovená, původně zcela bezvadná podmínka rozvazovací, stala se později nemravnou; — neboť nelze souhlasiti s jejím názorem, že by v tomto případě bylo pokládati podmínku za nedoloženou, právní jednání tedy za bezpodmínečné tak, že by žalobce ručil nadále, jako kdyby ona podmínka nebyla stanovena bývala. V té příčině nerozhoduje ovšem právo římské, jehož žalovaná se dovolává, nýbrž rozhodují pouze a jedině předpisy platného zákoníka občanského. Tu pak dlužno opakovati to, co bylo již připomenuto, že žalovaná neprávem tvrdí, že stanovená podmínka byla zmařena, kdežto naopak byla splněna. Pokud se žalovaná pro svůj názor dovolává autority Krainzovy a Ungrovy, nelze jí ušetřiti výtky, že cituje příslušná místa — netřeba zkoumati, zda úmyslně či nedopatřením — n e s p r á v n ě tak, že »jestliže splnění stalo se později nemožné (n e d o v o l e n ě), jest podmínku považovati za zmařenou« (Krainz: patrně druhé nebo třetí vydání — díl I. § 110 III. i. f. a § 111 — I odst. 2 str. 279); — a že »byla-li podmínka v době ustanovení možná (d o v o l e n á) a stalo-li se splnění její teprve později nemožné (nedovolené); — tedy jest podmínka zmařena« (Unger díl II str. 80). Právě Krainz na zmíněném místě jen »že stalo-li se splnění podmínky teprve později n e m o ž n ý m, jest podmínku považovati za zmařenou. O tom, že by to platilo také tehdy, stalo-li se splnění podmínky později nedovoleným (nemravným), Krainz nikterak se nezmiňuje. A podobně také Unger, jež vždy a všude ostře a bystře rozeznává mezi podmínkami nemožnými a nedovolenými (nemravnými), pojednává na citované stránce 80 druhého dílu jen o pozdější n e m o ž n o s t i, nikoli, jak dovoatelka mu podkládá, též o pozdější nedovolenosti podmínky. Ostatek ale jest věc jasná: § 698 obč. zák., jednající o nemožných a nedovolených podmínkách při posledních pořízeních stanoví: »Nařízení, jímž se někomu pod odkládací nemožnou podmínkou propůjčuje nějaké právo, jest neplatné, třebaže se splnění podmínky stalo teprve později nemožným a pořizující s c o n e m o ž n o s t i d o v ě d ě l. Nemožná podmínka rozvazovací pokládá se za nedoloženou. To vše platí též o podmínkách nedovolených«. § 898 obč. zák. však praví, že »ú m l o u v y pod takovými podmínkami, které se při poslední vůli pokládají za nedoložené, jsou neplatny«. Obecně jest známo, že přes jasný doslov §u 898 obč. zák. jest v nauce spor o tom, zda n e m o ž n é podmínky rozvazovací, které se při posledních pořízeních pokládají za nedoložené, činí smlouvu neplatnou, či zda se také při smlouvách mají prostě škrtnouti. (Pro posléze naznačený názor

vyslovili se mimo jiné Unger, System II str. 82 a pozn. 94; Nippel VI str. 111; — Krainz ve starších vydáních, ku př. v II. vydání I str. 254; — Hasenöhrle Obligationenrecht 2. vydání I/522; — Burckhard II/332; — pro názor opačný: Winiwarter IV. str. 56; — Pfaff, Grünhuts Zeitschrift I 226/227; — Schiffner, Lehrbuch § 127 pozn. 18; Krainz-Ehrenzweig V. vydání I § 111 str. 279; Stubenrauch 8. vydání II str. 74; — Schuster-Bonnott, Grundriss 2. vydání str. 28; Tilsch Občanské právo rakouské str. 157; — Mayr I 1 str. 225; Dominik-Mayr str. 167 pozn. 8 a j.). O tom však nikdy vážně nebylo pochybováno, že nedovolené (nemravné) podmínky odkládací i rozvazovací, byť i tyto při posledních pořízeních byly pokládány za nedoložené, při smlouvách mají v zápětí neplatnost úmluvy (srv. Nippel VI str. 111; — Unger, System II/82 pozn. 94 i. f. a pozn. 95; — Hasenöhrle Obligationenrecht 2. vydání I/527; — Krainz i ve starších vydáních ku př. v II. vydání sv. I str. 254; — Krainz-Ehrenzweig V. vydání I/279; — Tilsch, Občanské právo rakouské 157 s omezením, že rozumný výklad předchází interpretačním pravidlům zákonným; — Stubenrauch 8 vydání II/74 a j.). Jako zákonný důvod se uvádí, že při smlouvách jest jen spravedливо, aby ten, kdo nedovoleným způsobem činí a přijímá slib, nebyl účasten jeho výhody, kdežto ten, komu v posledním pořízení něco bylo zanecháno, nemá účasti na nedovoleném úmyslu (Krainz-Ehrenzweig l. c.); — pokud se týče že by při smlouvách bylo ponejvíce přímo proti úmyslu stran, kdyby byla podmínka odlučována od slibu a přijetí slibu (Stubenrauch l. c.). Tyto úvahy platí však stejně, pokud jde o podmínku původně již nedovolenou (nemravnou) jako tehdy, když se podmínka původně bezvadná teprve později stala nedovolenou (nemravnou). Zákon v té příčině také nikterak nerozeznává. I kdyby tedy v projednávaném případě byl správným názor žalované, že se rozvazovací podmínka, přičiněná k úmluvě záruční, později stala nemravnou, mělo by to jen ten právní důsledek, že se původně platná smlouva záruční později stala neplatnou. Dalším důsledkem právním by ovšem bylo, že by žalobce i v tomto případě byl oprávněn žádati, by byl zjednán předchozí stav (§ 1435 obč. zák.).

Čís. 4600.

Ani na neerárních silnicích není (v Čechách) přípustna jízda vozidly, zatíženými více než 7280 kg. Na tom nemění se ničeho tím, že bylo vozidlo úředně připuštěno k jízdě po veřejných silnicích. Kdo jezdí s vozidlem abnormálně zatíženým, jest práv z poškození silnice.

(Rozh. ze dne 27. ledna 1925, Rv I 1667/24).

Žalovaný poškodil mosty na okresních silnicích, jezdě po nich těžkým nákladem. Žalobu zastupitelského okresu na náhradu škody procesní soud první stolice zamítl, odvolací soud uznal podle žaloby.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.